

Brexit legt dataschisma bloot tussen EU en VK

Axel Arnbak



Na de schokgolf van de brexit bezinnen politiek en bedrijfsleven zich hardop op de vraag, wat nu? Ook in de wereld van bits en bytes speelt die vraag, vooral voor multinationals die iedere seconde karrevrachten aan data over klanten, werknemers en deals transporteren tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk.

Onder de oppervlakte van de mondiale datasamenleving liggen Brussel en Londen al decennia op ramkoers over data- en communicatiebeleid. De nieuwe Britse premier Theresa May was de laatste jaren in hoge mate verantwoordelijk voor die steeds diepere kloof. Zij moet van het door continentaal Europa zo gekoesterde privacybescherming weinig hebben.

In mijn onlangs verschenen boek *Securing Private Communications* beschrijf ik hoezeer de Britten het Europese privacy- en cybersecuritybeleid frustreren. In 1990 blokkeerden zij een visionaire EU-Beschikking Informatiebeveiliging. In 1997 toverden zij universele versleutelingsverplichtingen voor telecommunicatie uit de voorloper van de huidige E-Privacyrichtlijn. Sinds 2012 strooit

Londen zand in het wetgevingsproces van de nieuwe EU Privacyverordening en de vorige week aangenomen Richtlijn Netwerk en Informatiebeveiliging. Die laatste was er zonder Britse blokkade al in 1990 geweest en passeerde nu in sterk verzwakte vorm de raad van ministers.

De Europese en Britse constituties vormen ook een splijtzwam. Veel van de stevigere Europese privacy-jurisprudentie vindt haar oorsprong in procedures van Britse burgers tegen hun overheid. Denk aan de befaamde Liberty-uitspraak van het Straatsburgse mensenrechtshof uit 2008, over de massaspionage door Engelse inlichtingendiensten van alle Noord-Ierse burgers. In 2014 maakte het Luxemburgse EU-hof gehakt van de Richtlijn Bewaarplicht Telecomgegevens, de omstreden surveillancemaatregel uit 2006 die werd gelanceerd door toenmalig premier en EU-voorzitter Tony Blair, ingefluisterd door president Bush. De monumentale uitspraak schiep

Brexit houdt datahuwelijk tussen de vreemde bedgenoten niet langer met verdrag bij elkaar

het precedent voor de veelbesproken verwerping in 2015 van de 'Safe Harbor' datadeal tussen de EU en de VS door het EU-Hof.

Weliswaar zijn Britten juridisch gebonden aan deze uitspraken, maar het concept van een continentale opperrecht blijkt voor de conservatieve Brit een onverteerbare oxymoron. Uitgerekend de kersverse premier Theresa May stond als minister aan de wieg van de Investigatory Powers Bill, een draconische surveillancewet waar de door het EU-Hof vernietigde Bewaarplicht kinderspel bij is. In april pleitte May nog voor het opzeggen van deelname aan internationale mensenrechtshoven, zoals de VS dat eerder al deed.

De brexit is goed nieuws voor vrijheidslievende Europeanen: het data- en communicatiebeleid zal meer oog hebben voor hun privacy. Maar voor ondernemers en vooral multinationals is de brexit een potentiële nachtmerrie. De cruciale vraag is of de Europese Commissie aan het VK het stempel van een adequaat beschermingsniveau voor Europese data toevertrouwt. Noorwegen handhaaft de EU-regelgeving strak en mag daarom aanschuiven bij Europese vergaderingen van nationale datatoe-

zichhouders. Maar May oriënteert zich meer op de VS die volgens het EU-Hof geen adequaat beschermingsniveau bieden voor onze data.

Als de Britten de proeve van adequaatheden niet halen, vervalt voor talloze in het VK gevestigde bedrijven de juridische basis voor datatransport over de Noordzee. Alle cloud- en datacontracten van multinationals moeten dan herzien worden. Data-intensieve bedrijven zullen zich allicht vestigen binnen de EU en voorgoed afscheid nemen van The Old Country.

De brexit houdt het datahuwelijk tussen de vreemde bedgenoten niet langer verdragsrechtelijk bij elkaar. Terwijl de Snowden-onthullingen nog nadreunen, zullen de in eigen land als 'Big Sister' bekendstaande premier Theresa May en multinationals met man, macht en relatie therapie proberen het datahuwelijk te redden. Zij moeten hemel en aarde bewegen, want de diepere politieke en constitutionele ontwikkelingen duwen de EU en het Verenigd Koninkrijk al decennialang richting een datascheiding.

Axel Arnbak is advocaat bij De Brauw Blackstone Westbroek en onderzoeker aan het Instituut voor Informatierecht (UvA). Reacties: @axelarnbak